

Vedlegg I Oversikt over FoU-leveranser 2014

Saksnummer	Oppdrag	Oppdragstaker
14/3767	<p>Bolig og folkehelse – hva er sammenhengen?</p> <p>Oppdraget er et forprosjekt som har opsjon for videreføring i 2015. Til tross for at det er få studier gjennomført med data fra Norge, dokumenterer rapporten tydelig at det er utfordringer knyttet til boligstandard og bomiljøet her i landet. Selv om en del studier viser en sammenheng mellom bomiljø og helse, er bildet sammensatt og ikke entydig. Når det gjelder selve boligen er det helt klart at forhold knyttet til den fysiske standarden her har stor betydning. Det har vært mye oppmerksomhet på UU og miljø og energi, men rapporten underbygger at det bør rettes en innsats mot boligene de vanskeligstilte bor i for å forbedre kvaliteten på disse. En oppgradering av kommunal utleieboliger vil sannsynligvis ha en god helseeffekt, særlig i boliger hvor det bor barnefamilier.</p> <p>NIBR setter folkehelsearbeidet inn i begrepet om «samstyring» som er en omsetting av begrepet om New Public Governance (NPG). Husbankens kommunesatsning samsvarer sterkt med denne styringsformen og et folkehelseperspektiv kan med fordel styrkes i programmene. Det vil her være viktig å få trukket fylkeskommunen inn i samarbeidet. Folkehelse omtales også i boligmeldingen og i den boligsosiale strategien. Rapporten og funnene er et viktig bidrag til arbeidet med den boligsosiale strategien, og funnene har spesielt relevans i forhold til områdeløftsatsingen og en bredere satsing mot utsatte barnefamilier.</p>	NIBR
14/3782	<p>Byen – ikke for alle?</p> <p>Damvad har levert en rapport som er et interessant oppspill til en debatt som har vært lite synlig i Norge så langt. Den kvantitative gjennomgangen er rapportens styrke, og her er det mange interessante aspekter knyttet til boligprisvekst, regionale forskjeller, endringer i næringsstruktur og hvordan dette påvirker bosettingsmønster. Rapporten undersøker spørsmålet om den sentrale lønnsdannelsen og det følgende forholdet mellom inntektsutvikling og boligprisutvikling. Her viser de at det er stor forskjell mellom ulike næringer og at grupper med sentral lønnsdannelse og lavinntektsyrker ikke klarer å holde tritt med boligprisveksten dersom utviklingen fortsetter. Denne diskusjonen, og konklusjonene som trekkes her er på mange måter det mest interessante bidraget rapporten kommer med.</p>	DAMVAD

14/3776	<p>Et velfungerende leiemarked? Profesjonelt utleie og privat-offentlig samarbeid</p> <p>NOVAs leveranser i dette oppdraget bringer viktig og relevant kunnskap inn i debatten om leiemarkedet generelt og om profesjonell utleiesektor (inkl. kommunalt utleie) spesielt. Studien viser hvor vanskelig det er å få god oversikt over det norske leiemarkedet – ikke bare pga. mangelfull statistikk, men også fordi forståelser og definisjoner av hva som skal ligge til grunn for en profesjonell utleiesektor, varierer. Modellene for samarbeid mellom offentlig og privat sektor beskrives godt og positive og negative sider ved et slikt samarbeid synliggjøres. NOVA peker på at et slikt samarbeid kan ha noe for seg, men at det samtidig ikke representerer svaret på alle utfordringer. Erfaringsgrunnlaget for å vurdere konsekvensene av privat-offentlig samarbeid er foreløpig noe mangelfullt og det kan være grunn til å vurdere om man skal få mer kunnskap om dette.</p> <p>NOVA viser hvordan det norske leiemarkedet domineres av småskalautleie. Småskalautleie som ikke nødvendigvis gir et leiemarked tilpasset vanskeligstilte grupper og de utviklingstrekkene vi ser. Langvarige boforhold i kommunale utleieboliger, økt arbeidsinnvandring, nye familiemønstre, generelt økt mobilitet i befolkningen, er alle utviklingstrekk som setter leiemarkedet under et økt press. NOVA er inne på at dagens leiemarked er mest tilpasset de med en kort tidshorisont på leiemarkedet. NOVA er videre konkrete og tydelige på hvilke justeringer som kan gjøres av det offentlige for å fremme både mer samarbeid mellom det offentlige og private og en større profesjonell utleiesektor. Samtidig er NOVA svært tydelige på at om det virkelig er ønskelig med en større profesjonell utleiesektor, så må det større strukturelle endringer til.</p>	NOVA
14/3772	<p>Housing first i Norge – en kartlegging</p> <p>Oppdraget har opsjon for videreføring i 2015. Rapporten som er levert Husbanken er grundig, god og ryddig. Den svarer godt på hovedmålsettingen i første del om å få kartlagt Housing first-opdragene i Norge. Fafo har også arrangert en workshop underveis i oppdraget, der alle kommuner med Housing First prosjekter var invitert, på den måten har de også bidratt til læring mellom prosjektene. Funnene i rapporten er interessante. Prosjektene som er studert, forholder seg alle aktivt til Pathways to Housing, men til tross for dette avviker de fleste betraktelig fra modellen. Fafo er inne på hvor forskjellige konteksten er fra den norske velferdsstatsmodellen og den konteksten hvor Housing first modellen først oppstod. Den såkalte normaliseringsmodellen har gradvis fått innpass i arbeidet med bostedsløse og dette</p>	Fafo

	<p>innebærer at tanken om at boligen må komme først er allerede vel etablert i Norge. Kartleggingen viser da også at ingen av prosjektene jobber med bostedsløse, men med mennesker som allerede har en bolig. Fafo rapporterer om en viss uenighet mellom prosjektene om hva som kan defineres som Housing first. Mens noen kanskje har hovedfokus på å legge seg så tett opp til den opprinnelige modellen, altså de metodiske aspektene, har andre et mer avslappet forhold til metoden og mer fokus på det praktiske arbeidet. I oppfølgingen av dette arbeidet vil det være interessant å følge denne spenningen videre. Det er interessant å få mer kunnskap om hvorfor kommuner velger å bruke eller ta i bruk en Housing first tilnærming. Har tilnærmingen nye elementer, som for eksempel brukermedvirkning og/eller kan det også handle om at budskapet om bolig først egentlig ikke er så etablert som man skulle tro?</p> <p>Det er viktig å erkjenne entusiasmen og viljen til nytenking denne metodikken synes å bidra til. Kan Husbanken i samarbeid med andre statlige aktører legge til rette for at det jobbes på en innovativ måte med bosetting av vanskeligstilte, som gir rom for å tenke nytt, i et langsiktig perspektiv, gjerne inspirert av elementer fra gode modeller som Housing first, men uten at det nødvendigvis er en modell utviklet for en annen kontekst som skal være malen?</p>	
14/11519	<p>Innovasjon og styring i boligsosialt arbeid</p> <p>Rapporten gir en god oversikt over relevant litteratur med internasjonal forankring. ISF har gode drøftelser om begrepet sosial innovasjon i lys av relevante problemstillinger om hva som fremmer og hemmer sosial innovasjon i offentlige virksomheter. Rapporten peker på relevante dilemmaer og ikke minst på det faktum at de samme faktorene, avhengig av kontekst, potensielt sett kan virke både fremmende og hemmende på sosial innovasjon. Synliggjøringen av utfordringer knyttet til erfaringsoverføring og spredning av modeller er også viktig og relevant. ISF gjør også god bruk av den teoretiske modellen i kapittel fem når de skal trekke sammen trådene.</p> <p>ISF er innom dilemmaet mellom å støtte opp under lokal innovasjon kontra det å støtte opp under virksomme modeller mm. Dette kunne gjerne vært forfulgt ytterligere. Man kunne også tenkt seg en problematisering rundt en mulig motsetning mellom på den ene siden å fokusere på konsolidering av boligsosial praksis, og på den andre siden etterspørre innovative tilnærminger som i strategien Bolig for velferd. I forlengelsen av dette kunne man problematisert hvilken rolle for eksempel statlige virksomheter som Husbanken kan ha i forhold til dette.</p>	ISF

14/18248	<p>Planer for et aldrende samfunn? Bolig og tjenester for eldre i kommunene</p> <p>Dette er en viktig rapport fordi den har et helhetlig perspektiv. For at kommunene skal kunne møte en befolkningsutvikling med et stadig økende antall eldre uten at det blir en kostnadseksplasjon og/eller at de eldre får vesentlig lavere velferd, er det viktig å ha et helhetlig grep. Rapporten peker på at tiltak på boligmarkedet generelt kan få stor betydning på presset på det kommunale tilbudet av omsorgsplasser og omsorgstjenester. Og som det også påpekes, de eldre vil selv bo hjemme lengst mulig og være selvhjulpne. Det er altså en vinn-vinnsituasjon der de kommunale utgifter blir håndterbare og de eldre får økt velferd.</p> <p>Rapporten peker på at kommunene har tatt dette inn over seg mest på intensjonsplanet, og i mindre grad i reell politikk. Det kan være flere grunner til dette. En kan være at boligsituasjonen sees på som den enkeltes ansvar. En annen kan være at kommunene ikke mener å ha sterke nok virkemidler. En tredje kan være at kommunene venter på statlige initiativ. Rapporten gir en svært god og grundig beskrivelse av status i kommunene når det gjelder tilbudet av sykehjemsplasser, omsorgsboliger og hjemmetjeneste. Selv om utvalget på 30 kommuner ikke nødvendigvis er representativt, ser gjennomgangen ut til å gi en god dokumentasjon på den kommunale virkeligheten, bl.a. en stor variasjon i dekningsgradene. Likeledes er planer og tanker rundt den videre utbygging og hva kommunen kan bidra til godt beskrevet. Det er også viktig å understreke at eldrebølgen vil slå svært forskjellig ut i de ulike kommunene.</p>	NOVA
14/3777	<p>Resultat og effektmåling av områdeløft</p> <p>DAMVAD Norge har fått i oppdrag fra Husbanken å utvikle et resultat- og effektmålingsverktøy for Husbankens program for Områdeløft. Oppdraget er tredelt og har opsjon for videreføring i 2015 og 2016. De tre hovedmålsettingene med oppdraget er:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Framskaffe kunnskap om resultater og effekter på tvers av områder 2. Utvikle et robust verktøy for videre måling resultater og effekter 3. Bidra til læring og kunnskapsutvikling i Husbanken og i Områdeløftene <p>I 2014 har DAMVAD utviklet et målhierarki med tilhørende indikatorer, utviklet et verktøy for målinger, samt gjennomført en nullpunktsmåling.</p>	DAMVAD
14/3778	<p>Utbedring av eksisterende boligmasse – Husbankens grunnlån som virkemiddel</p>	Proba

	<p>Hovedfunnene i rapporten er (1) at det er i eksisterende boligmasse behovet for en statlig stimuleringsordning er størst. (2) Etterspørselssiden er en større premissleverandør i markedet for utbedring enn for oppføring. (3) Ofte mindre profesjonelle eiere/tiltakshavere i utbedringsprosjekter. (4) Ofte mer omfattende beslutningsprosesser i utbedringsprosjekter. (5) Egenskaper ved bygget kan legge begrensninger på hva som er lønnsomt. (6) Føringerne på grunnlån til utbedring er vage og søknadsbehandlingspraksis varierer mellom Husbankens regionkontorer. (7) Mulighetene til å bruke grunnlån til utbedring er underkommunisert. Informasjon om grunnlånet er mangelfull. (8) Det er et potensiale for økt omfang av universell utforming og energieffektivisering. (9) Det er et behov for samordning av ulike etaters innsats.</p> <p>Rapporten anbefaler bl.a. å erstatte ordet utbedring med oppgradering i Husbankens veiledere m.v. Videre å gjøre informasjonen mer målrettet og rette veiledere mot de ulike målgruppene. Kravene bør utarbeides tydeligere og klargjøre begrepsbruken knyttet til miljø/energi eller energieffektivitet. Rapporten styrke ligger i oppsummeringen av svakheter og anbefalinger til forbedringer for å gi grunnlån til utbedring økt påvirkningskraft og etterspørsel i det kundesegmentet det betjener pr. dato. Rapporten som helhet mangler tydelige og oppsummerende konklusjoner på mange av problemstillingene i oppdraget. Rapporten svarer ikke på spørsmålet om hva som er de mest sentrale utfordringene i oppgraderingsmarkedet i forhold til å nå langsiktige målsettinger om energieffektivisering og universell utforming.</p>	
14/3770	<p>Pilot- og forbildeprosjekter som metode for endring</p> <p>Rapportens funn om at kunnskap i forbildeprosjekter nesten utelukkende har overføringsverdi til prosjektdeltakerne er svært interessant og berører problemstillinger knyttet til hvordan Husbanken jobber med formidling og kunnskapsdeling og videre i hvilken grad man skal sentralisere eller desentralisere arbeidet med denne typen prosjekter. Det berører også hvordan tilskuddsmidler skal tildeles.</p> <p>Når man først kommer inn på formidling og erfarings- og kunnskapsoverføring er det imidlertid en stor svakhet at man ikke problematiserer effektene av formidling og utfordringer knyttet til erfarings- og kunnskapsoverføring. En mulig konsekvens av anbefalingene er at arbeidet knyttet til pilot- og forbildeprosjekter krever økt ressursinnsats fra Husbankens side. Oppdragstaker har valgt å legge stor vekt på endringsaspektet. De viser til teori for markedsendring, men de gir ingen analyser eller anbefalinger som er basert på en forståelse av slik teori. Rapporten har oversett en rekke relevante undersøkelser og forskjellene mellom nybygg og rehabiliteringsmarkedet er ikke problematisert.</p>	Analyse & strategi

	Rapporten overser også Husbankens grunnlån med kriterier over forskriftsnivå som et arbeid rettet mot volummarkedet.	
12/4651	<p>Evaluerings av boligbygging i distriktene</p> <p>Totalt sett leverer Rambøll en god sluttrapport til følgesevalueringen som oppsummerer den treårige satsingen <i>Boligetablering i distriktene</i>. Rapporten er i liten grad teoribasert, men har sin styrke i at den beskriver målsetninger og drøfter funnene på et lettfattelig måte. Rapporten svarer godt på problemstillingene gjennom å peke på klare resultater og effekter av satsingen. I tillegg er det identifisert noen suksesskriterier for både økt boligetablering og for implementering og videreføring av arbeidet i distriktskommunene. Rambøll kommer i tillegg med en rekke anbefalinger for veien videre som kan være nyttig for Husbanken å ta med seg i drøftelsene av tilbudet til distriktskommunene fremover.</p>	Rambøll
14/18896	<p>Før og etter ny forskrift for startlån</p> <p>Oppdraget er et forprosjekt med opsjon for videreføring i 2015. NIBRs tilnærming til oppdraget har gitt en grundig gjennomgang av dagens praksis, og en god diskusjon av hva som kjennetegner god praksis. Dette er viktig for å vurdere utvikling i bruk av startlån videre framover, men også avgjørende for dialogen Husbanken har med kommunene. Rapporten viser på en godt dokumentert måte at startlånet kan være et effektivt virkemiddel for trygg og god bosetting av vanskeligstilte, uten at låntakere eksponeres for u hensiktsmessig risiko, og den viser hvilke faktorer den enkelte kommune må være bevisst for å få til dette. Forskningsdesignet som skisseres for fase 2 vil utfylle det bildet vi har fått i foreliggende rapport, hovedområdene som foreslås for analyse virker hensiktsmessige, spesielt er det interessant at unge trekkes frem. Det vil også bli spennende å se eventuell utvikling fra 2013 til 2015, og i hvilken grad utviklingen kan knyttes til forskriftsendringene. Prosjektets fase 2 gir mulighet til å følge opp om kommunene virkelig benytter startlånordningen i henhold til formål og forskrift, og å se på konsekvensene av å ikke oppnå optimal praksis. Det endelige designet for fase 2 vil utvikles i samarbeid mellom NIBR og Husbanken.</p>	NIBR
14/3769	Evaluerings av tilskudd til tilpasning	Proba

	<p>Hovedkonklusjonen angående underforbruk er at dette skyldes alle de mindre kommunene som ikke tilbyr ordningen. Samtidig understreker Proba imidlertid at det er store forskjeller blant de kommunene som tilbyr ordningen. Proba hevder at begrenset bruk av ordningen blant små kommuner kan ha sammenheng med at tildelingene er relativt beskjedne. Her kunne rapporten ha gått lenger i å undersøke og analysere hva som ligger bak dette. For eksempel blir kostnadssiden for kommuner blir lite analysert og drøftet, til tross for at rapporten viser klar sammenheng mellom ressursbruk i kommunen og resultater. De kommunene som både gir hjelp til søknadsprosessen og praktisk oppfølging av arbeidet (bestilling av håndverkere mm) oppnår mest. Det blir påvist mange positive effekter ved riktig bruk av tilskuddet. Rapporten er tydelig på anbefalingene i forhold til ergoterapitjenesten som en nøkkelgruppe i forhold til å spre kunnskap og informasjon om tilskuddet til potensielle mottakere. Ergoterapitjenestens samarbeid med boligkontoret i kommunen er også av sentral betydning.</p>	
14/5190	<p>Veileder om juridiske virkemidler</p> <p>Kommunene benytter i dag i liten grad de muligheter som ligger i dagens lovverk. Veilederen belyser mulige juridiske virkemidler som kan benyttes og gir eksempler på hvordan kommunene kan gå frem. Eksempelene som nevnes er klausulering av egen eiendom, utbyggingsavtaler, reguleringsplaner, krav til utforming gjennom plan- og bygningslovens bestemmelser og offentlig-privat samarbeid. Veilederen er avgrenset mot økonomiske virkemidler herunder skatterettslige forhold.</p>	Bing Hodneland
14/19942	<p>Modulbygg – like godt som plassbygde løsninger?</p> <p>Oppdragstaker har på en god måte klart å systematisere erfaringer rundt bruken av moduler i Norsk byggebransje. Casene og intervjumaterialet de har fremstilt, gir et godt innblikk i problemstillinger knyttet til ulike faser av et modulbyggesprosjekt, og belyser på en god måte generelle fordeler og ulemper aktørene ser med bruken av modulbygg.</p> <p>Rapporten kan være et nyttig verktøy for Husbanken og DiBK når det gjelder det å løfte en diskusjon rundt bruken av modulbygg på ulike arenaer hvor bransjen, utbyggere og tilsynsmyndighet er til stede. For Husbankens del er det spesielt det som går på erfaringer i forhold til energieffektivitet og universell utforming i modulbygg, som det kan være interessant å se nærmere på i forhold til videre forskning.</p>	SINTEF

14/20147	<p>Bolig etter fengsel og institusjon – fra et kommunalt perspektiv</p> <p>NIBR har sett på de kommunale rammebetingelsene for overgangene fra fengsel og institusjon til bolig. De ser særlig på avtaleverket som er utviklet i forbindelse med samhandlingsreformen og hvilke mulighetsrom som foreligger blant kommunene.</p> <p>NIBR peker på at avtalene sikrer forankring, helhetlige forløp, operasjonaliserte forløp, samt at avtalene rydder og definerer sakene organisatorisk. Blant NIBRs utvalgte kommuner, er det stor bevissthet rundt koordineringsutfordringene, og det legges til rette for tverrsektorielle modeller for samstyringsprosesser. Den samme bevisstheten er ikke like stor innenfor andrelinjetjenesten. NIBR peker også på at det er en utfordring at det innenfor barnevernet ikke eksisterer et lignende avtaleverk.</p>	NIBR
13/9570	<p>Samordning av bolig og integreringshensyn i bosetting av flyktninger</p> <p>Bakgrunnen for oppdraget er Husbanken og IMDis samordnede innsats i forhold til bosetting av flyktninger. Fafo har forsøkt å identifisere gode praksiseksempler i forhold til boligløsninger i kommunene, samt se på hvordan Husbanken og IMDi i samarbeid bidrar til en styrker innsats for de gode boligløsningene. I tillegg har Fafo sett nærmere på Husbanken og IMDis rolle, relasjoner og styrings- og samarbeidsformer i forhold til kommunene.</p> <p>Oppdraget viser betydningen av gode boligløsninger, men at utfordringene på dette området er store – ikke minst fordi det mangler egnede boliger. Caseeksempler viser at kommuner møter utfordringene på ulike måter, men at særlig overgangen fra en midlertidig første bolig til mer varige boligløsninger er utfordrende. Fafo viser at Husbanken og IMDi samarbeider mye, men at det er store regionale forskjeller. Fafo kommer med tilløp til drøftelser, analyser og problematiseringer i forhold til samordningstematikken og styrings- og samarbeidsformer, men evner i liten grad å løfte rapporten opp fra en svært deskriptiv tilnærming.</p>	Fafo